

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejema. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 38.

Sobota, 13. maja 1933.

Leto VIII.

Sindikalisti v Španiji prirejajo bombne atentate.

Skrivalnica monarhističnih pučistov.

Španija je dežela vročerknega naroda. Temna reakcija in »ustavna« diktatura sta ustvarili že prej težko atmosfero v deželi. Na eni strani se je gojila servilnost in nezavednost naroda, na drugi strani pa so pripadali zlasti inteligenca in sindikalistični delavci anarhistični orientaciji, kar je predvsem izrazil nezdružljiv biviših političnih razmer.

Nedavno so se vršile v Španiji občinske volitve. Pri teh volitvah so dobili socialisti nad 600 občinskih mandatov in je vobče zmagal republikanizem. Klerikalci se kot monarhisti niso upali nastopiti, so pa podpirali protirepublikanske elemente, hoteč s tem podpreti svoje protirepublikansko stremljenje.

Dne 9. t. m. je policija blizu podzemne postaje proge Alcala hotela aretirati skupino sumljivih oseb. Nekaj žena pa v tem hipu vrže bombe, ki je smrtonovarno ranila ženo samo in dva sindikalista. En policijski uradnik je bil mrtev, pet pa težko ranjenih. Tudi en sindikalist od obeh ranjencev je že umrl.

V isti noči je tudi v okolici Madrida eksplodiralo enajst bomb, ki so bile pritrjene na elektrovodnih stebrih velike napetosti.

V načrtu so imeli anarhosindikalisti še mnogo akcij, zlasti pa splošno stavko.

Prav iste dni pa je republikanska vlada razkrila novo monarhistično akcijo za izvedbo prevrata v Španiji.

Glavni voditelj revolucije je bil bivši štabni šef general Godet, ki je imel na svoji strani dve madridski in eno valladolidsko brigado vojaštva. General Godet je hotel najprej uvesti diktaturo v republiko in jo potem izpremeniti v monarhijo. Nacionalnosindikalistični pokret pa je hotel to revolucijo podpreti poleg z atentati tudi s proklamiranjem splošne stavke.

General Godet se sedaj že nahaja na poti na Kanarske otoke v prognanstvo. Iz preiskave, ki se je ob aretaciji glavnih krivcev izvršila, je dognano, da so Godetov prevrat podpirali plemiči, veleposestniki in tudi nekateri finančniki. Med podporniki je bil tudi znani bogataš, ki je bil obsojen zaradi prevare v škodo države de March.

S temi razkritji so pojasnjeni veliki slavošpevi španski reakciji ob priliki občinskih volitev, češ, da se bliža zmaga reakcije, po vsem klerikalnoreakcionarnem časopisju. Računi so zaenkrat zopet temeljito prekržani in niti ne dvomimo več, da bo nova svobodna španska republika, ki je doslej premagala vse naklepe proti sebi, storila to tudi v bodoče, ker se španski narod zbujaja in uči ceniti svobodo.

Razorožitvena konferenca zopet v krizi.

Kriva je Nemčija?

Nemčija pravi, da bo šele tedaj nehala delati opozicijo na razorožitveni konferenci glede omejitve oboroževanja, če se ji dovoli poleg državne vojske še nadaljnje vojne sile. Angleški tisk to zahtevo odločno odklanja.

Redukcije rudarjev so izvedene!

Popoln neuspeh ankete na banski upravi.

Upanje, v kolikor ga je še imelo delavstvo in njegovo zastopstvo, da se bo na anketi, katera se je vršila dne 27. aprila t. l. na banski upravi, posrečilo predruščiti sklep Trboveljske družbe v pogledu napovedanih redukcij, se žal ni izpolnilo. Izjava zastopnika TPD, da se bo o tem sklepalo še na seji upravnega odbora TPD dne 3. maja, je bila samo taktičen maneuver, s katerim se je na anketi izognila ostrejšim izpadom od strani zastopnikov delavstva in pa da je družba pridobila na času, zato da je s 30. aprilom nameravane redukcije lahko nemoteno izvedla.

Grozno je bilo razočaranje, ko je potem v četrtek, dne 4. maja na vprašanje zastopnik TPD izjavil, da družba vztraja na svojem prvotnem sklepu. Ni mogoče popisati utisa, ki ga je to poročilo napravilo na bedne prizadete. Izkazalo se je zopet enkrat, da je moč in brezobzirnost kapitalizma veliko večja, kakor vsi

napori socialne pravičnosti in skrbni rodoljubov za narodov blagor.

In kaj sedaj? Ljudje so lačni in obupani do skrajnosti. Zveza rudarjev in Delavska zbornica iščeta pomoči. Ali denarja nikjer ni. Bratovska skladnica ima v fondu za brezposelne še Din 200.000. Malenkost je to. Ali še tu ima sklep, da izplača podporo šele po 6 tednih brezposelnosti. Ali bodo do takrat ti ljudje od zraka živeli? Zato naj upravni odbor takoj skliče sejo, da se ta protizakoniti sklep razveljavi in takoj izda podpora upravičencem.

Predvsem pa bi bila dolžnost TPD same, da bi tudi ona prispevala v pomoč njenim žrtvam. Zakaj, če so gg. ravnatelji in razni upravni svetniki potrebni, da poneso visoke odpravnine v zaslužni (?) pokoj, potem mislimo, da so ti izgarani okostnjaki, ki so vse dali za profit družbe, še bolj upravičeni, da se jim nekaj da.

Zakoniti trideseturnik v Zedinjenih državah.

Pred sprejetjem predloga na kongresu (v parlamentu). Prepoved uvoza blaga iz držav, kjer se dela več kot 6 ur dnevno?

Kakor poroča mednarodni urad dela, je senat severoameriških Zedinjenih držav sprejel zakon o uvedbi trideset ur dela na teden ter svoj sklep predložil poslanski zbornici. Socialnopolitični odbor zbornice je primeren predlog soglasno sprejel. Že na prejšnjem zasedanju kongresa je socialnopolitični odbor poročal kongresu o načrtu v skoraj enakem zmislu, v katerem je bilo določeno, da se mora v meddržavniški trgovini izključiti ameriško in inozemsko blago, ki izvira iz obratov, v katerih se dela več kakor šest ur na dan in več kakor pet dni v tednu. Predlog, ki ga je sedaj prejela zbornica, je ostal neizpremenjen. Izjema je dovoljena samo za sezonske obrti; nadalje naj bi veljale te določbe zaenkrat za dobo dveh let. V teku obravnavanja tega predloga v odborih senata in zbornice so nekateri me-

nili, da taka zakonodaja ne bi bila v skladu z ustavo. Opozarjali so na to, da ima sicer zvezna vlada pravico, meddržavno trgovino v gotovih ozi- rih nadzirati, nima pa pravice, baviti se z delovnimi vprašanji, ki spadajo v področje posameznih zveznih de- žel. Iz tega razloga bo moral o tej stvari povedati svoje mnenje še naj- višji sodni dvor.

Zadržanje ameriškega kongresa, ki ga podpirajo številni industriji, kaže, da ideja skrajšanja delovnega časa, o kateri se je razpravljalo že januarja meseca t. l. na pripravljani konferenci v Ženevi, napreduje, kakor je konferenca tudi želela, češ, da je skrajšanje delovnega časa potrebno v svrhu zmanjšanja števila nezaposlenih. Praktična izvedba v Zedinjenih državah nameravanih ukrepov utegne nedvomno zbuditi po vsem svetu največjo pozornost.

Zaplenitev vsega imetja delavskih organizacij.

»Socialno junaštvo« nemškega fašizma.

Nemški generalni državni pravdnik je odredil dne 9. t. m., da se zapleni vse imetje delavskih političnih, strokovnih, gospodarskih organizacij in listov, ker hoče vlada varovati »interese delavcev«.

Imetje delavskih organizacij je znašalo še pred par leti okoli 40 milijonov mark. Kriza je imetje nekoli- ko zmanjšala, vendar se ceni še da- leko nad 20 milijonov ali 300 do 400 milijonov dinarjev.

Silno mnogo so veljale tudi šest- kratne volitve, v katerih so si orga- nizacije med seboj materialno po-

magale. Zaradi tega namerava dr- žavni pravdnik obtožiti s. Leiparta, predsednika nemške strokovne zve- ze, ki je bil minuli teden odgnan v zapor.

Ta nova brutalnost fašizma samo potrjuje, da hoče fašizem delavstvo popolnoma zaslužiti, dočim ščiti bančne in industrijske koncernne. Do- godki sicer niso prijetni, toda izpo- četka delavci niso imeli ne imetja in ne organizacij. V dolgoletnem bo- ju so pa pridobili to in svoje prepri- čanje, zavest, novega duha, tega Hit- ler ne bo mogel zapleniti.

Bog pravi: Sledi Hitlerju . . .

Voditelj evangelijskega gibanja v Nemčiji Peter pravi v svoji prokla- maciji: »Nemški kristjani« so del evangelijske Nemčije, na katerega klic božji apelira: »Sledi Hitlerju.« Nacionalna revolucija je resnična za- poved odzgoraj.

Ironija?

Japonci pred Pe-kingom.

Japonci naglo prodirajo s seve- rozhoda proti Pekingu. V kitajski vojski je nastopila demoralizacija. Čete, ki bi imele braniti Peking, so se uprle.

Trgovsko pogodbo z Nemčijo bo Francija odpovedala.

Nasilstvo v monakovskem občinskem svetu.

Soc. dem. člani izključeni.

Na seji mestnega sveta v Mona- kovem so bili dne 9. t. m. socialisti nasilno odstranjeni. Fašistič- ni član Amann je ob začetku seje iz- javil, da je socialnodemokratska frakcija ob imenovanju državnega predsednika, kanclerja in državnega namestnika častnim meščanom osten- tativno zapustila dvorano. Tako rav- nanje je »nesramna provokacija« fa- šističnega gibanja in celotnega mona- kovskega prebivalstva. Socialnode- mokratska frakcija je prej pod vod- stvom Auerja fašistično gibanje »naj- nesramneje in najsvovržneje napa- dala in »obrekovala«, kar se mora smatrati kot »predrznost«, da social- ni demokrati pod vodstvom Auerja še danes sede v mestnem svetu. Po- ziva se, da socialnodemokratska frakcija takoj in za vedno izginje iz občinskega sveta.

Prvi župan Fiehler je pozval so- cialne demokrate, da zapuste dvo- rano. Ti niso odšli, marveč so poča- kali, da so jih fašisti odstranili s si- lo. Nato je bila klubova soba zakle- njena.

Ob ponovni otvoritvi seje je izja- vil župan, da po njegovem mnenju marksisti v novi Nemčiji ne bi smeli nikjer imeti besede, ker so izdali Nemčijo, najmanj pa v raznih parla- mentih.

Iz tega dogodka je prav jasno razvidno, kako težko stališče imajo v tej reakciji socialisti demokrati ozi- roma delavstvo. In če delavstvo ne bo moglo delati v parlamentih, ob- činskih svetih itd., bo delalo drugod, med delavstvom, med narodom, ki bo kmalu razumel, komu je — pro- dal sebe in svojo usodo.

Nezavidljivo prija- teljstvo.

Politična preiskava pri podkanclerju baronu Papenu.

Bajka o jezu in lisici je znana. V praksi pa marsikdo pozabi nanjo. Ta- ko se godi tudi nemškemu podkanc- lerju Papenu, ki je onemogočil ge- nerala Schleicherja in podprl Hitler- ja, da je postal nemški kancler.

Te dni objavljajo namreč danski listi prav značilno vest iz Nemčije, ki še ni bila preklicana. Po tej vesti se je izvršila v času, ko je bival baron Papen v Rimu, hišna preiskava v nje- govem stanovanju. Fašisti so imeli namen zapleniti vse spise, ki bi jih našli pri Papenu, v kolikor se prito- žujejo proti Hitlerjevemu režimu. Papen je dobival namreč mnogo pri- tožb odličnih oseb proti hitlerjanskim grozodejstvom. To so fašisti zvedeli, pa so porabili to priliko in uničili vse tozadevne spise in sploh izvedli po- litično kontrolo na tak zahrbtnen na- čin nad Hitlerjevim kolegom pod- kanclerjem Papenom.

Danski dopisnik trdi, da se je preiskava izvršila sporazumno z mi- nistrom Göringom.

Verjetno je pa tudi, da je pre- iskava pri danskem dopisniku v Ber- linu, ki je bila izvršena te dni, v zve- zi z dotično vestjo.

Socialist dr. Eckstein je v zaporu umrl. Hitlerjevci so ga 28. februarja »iz varnostnih razlogov« aretirali. V zaporu je težko obolev na ledvicah in pljučih ter so ga morali preme- stiti v bolnico, kjer je 8. maja umrl.

Znamenje nacionalnega propada.

V Nemčiji so nabrali po berlinskih knjižnicah nad 25.000 knjig in jih javno sežgali. Žalostno je posebno to, da so se tej nalogi posvetili dijaki, ki bi morali hrepeneti po knjigah, po znanstvenih in leposlovnih spisih. Hitlerjev režim hoče očistiti nemško literaturo vseh nenemških pisateljev, socialističnih spisov, seksualnih spisov in vse mirovne propagande. Že samo to pokazuje, da je sedanji režim zapadel v neozdravljivo histerijo, ki more še kvečjemu uničevati, ničesar pa ustvariti, kar bi pospeševalo razvoj naroda in njegove kulture.

Med sežganimi spisi in knjigami so dela Karla Marxa, Avgusta Bebla, Engelsa, Karla Kautskega, Lassalla, Lenina, Stalina in Zinovjeva. Ista usoda je zadela Berto Suttnerjevo, ki se bavi samo z mirovno propagando. Toda ne le te »pregrešne« knjige so postale žrtev neumnosti, marveč tudi spisi cele vrste pisateljev, kakor Henrik Barbusse, Upton Sinclair, vseh židovskih pisateljev in znanstvenikov. — Dalje spisi Arturja Schnitzlerja, Hilferdinga in Liebknechta.

Pa kaj bi naštevati imena!

Poleg tega nekulturnega čina, ki je v sramoto civilizaciji, pa se po vsej Nemčiji nadaljujejo zavratni umori, pri katerih so zločinci navadno neznani.

O srednjem veku smo čitali podobne stvari. Če bi si pa hoteli stvar bolj predočiti, bi pa morali poseči v staro rimsko, grško ali egiptiško zgodovino. Tudi narodi so se razvijali in razvili tedaj na primerno visoko stopinjo. Pri vseh teh narodih pa je ob plehki samozavesti nastopila prav enaka demoralizacija in degeneracija kakor sedaj v Nemčiji. Ne moremo izrecno trditi, da je demoralizacija že akutna, toda duševni pojavi, zadavljenost kulture pomeni, da more tej duhovni depresiji slediti le še demoralizacija in degeneracija. Narod, ki ne zna ceniti svetovnih kulturnih pridobitev, je doigral svojo zgodovinsko vlogo vsaj dokler ohrani svojo kapitalistično obliko.

Ni drugega izhoda. Kastracija duha, milijonske množice delavcev brez dela, uničenje kulture in čuta za kulturo so absolutno znaki propadanja v histeriji.

Zopet vojna v južni Ameriki. Paragvajska republika je napovedala Boliviji vojno. Vojna se je že pričela.

Spomladansko blago kupite dobro in po ceni samo v **J. Trpinovem bazarju**

Doma in po svetu.

»Delavski prijatelj« dviga rep. Odkar je v Nemčiji na krmilu Hitler in odkar mali diktator Dollfuss kaže skomine po posnemanju Hitlerja, se slovenski »delavski prijatelj« »Slovenec« silno repenči in poje slavo reakciji. Najbolj ga pa zadovoljuje napad na marksiste in navidezni njega uspeh. Repenči se in obljublja marksistom povsod smrt in pogubo. Na Španskem jih je že obglavil, na Holandkem jim postavlja vislice, v Danzigu bodo tepeni, sploh: konec je že gotov. Radi bi samo vedeli, če morda »Slovenec« pričakuje hitrejšo rešitev delavskega vprašanja s Hitlerjevci ali drugačnimi fašisti ali s sodelovanjem marksizma. Na to naj rajši odgovori, kadar bo hotel biti obenem delavski prijatelj in pa rabelj marksistov.

Osvojitev delavskih strokovnih organizacij v Nemčiji »Slovenec« zelo obžaluje. Poln je hvale za njih delo in njih uspehe ter jadrkuje nad uničenjem stoletnega trudapolnega dela. Samo eno kolono spredaj pa je centrali istih organizacij in iste smeri napisal nekak nekrolog, iz katerega kar zija zadovoljstvo nad smrtjo. — Ali bi nam »Slovenec« ne mogel pojasniti, kako se naj to protislovje razume?

Trboveljski slavčki se nahajajo na pevski turneji po Čehoslovski. Nastopili so že v Plzni, v Budjevicah in sedaj v Pragi. Povsod so bili predmet živahne pozornosti in navdušenega odobravanja. Mali pevci so si povsod osvojili srca češkega občinstva, kar je Slovencem in Trbovljam v čast, v čast pa ni Trboveljski premogokopni družbi, da pusti njihove očete gladovati.

Mali diktator Dollfuss uživa v zadnjih mesecih najvišjo zaščito našega »Slovenca«. Voditelji krščanskih socialcev v Avstriji se zgražajo nad njegovim teptanjem lastnih strankinih načel, zlasti v pogledu na demokracijo. »Slovenec« pa mu poje slavo. Samo to še ni jasno, če zaradi njegovega boja proti proslulim marksistom kot glasilu slovenskega klerikalizma ali zaradi dela za konkordat kot glasilu Katoliške akcije. Najbrž bo kar zaradi obeh!

Zadrega avstrijske vlade radi obiska nemških ministrov. Avstrijskim nacionalnim socialistom je vlada prepovedala vse javne manifestacije. Da bi to prepoved obšli, so narodni socialisti povabili za 14. t. m. več fašističnih ministrov iz Nemčije na predavanja po avstrijskih mestih, ki bi se potem razvila seveda v velike narodno-socialistične politične manifestacije. Da se izognejo morebitni reviziji, ali celo zavrnitvi na meji, bodo nemški ministri prispeli v letalih in pristali na letališču Aspern pri Dunaju. Dunajska vlada »Reichspost« pa izjavlja, da bo vlada smatrala nemške ministre za privatne osebe, ker bodo prišli na

privatno povabilo in ne s soglasjem vlade. Kot taki se bodo morali podvreči avstrijskim zakonom in se ne bodo smeli vmešavati v notranjepolitične razmere Avstrije, zlasti ne v svojih »predavanjih« napadati vladnih odredb. V nasprotnem slučaju bodo brez odloga poslani nazaj čez mejo. Ob njihovem pristanku na letališču v Aspernu je vlada prepovedala vsako zbiranje njihovih simpatizerjev, zlasti uniformiranih.

Dr. Dollfuss korigira svojo vlado. Finančni minister dr. Weidenhofer je postal generalni direktor Kreditnega zavoda, finančni minister pa dr. Buresch. Notranji minister je postal podkancler Schumy (prej Badinger), trgovski minister je postal Stockinger (prej dr. Jakoncig), major Fey pa postane minister za javne varnost. — Vlada je sklenila, da se do 31. oktobra 1933 ne bodo vršile nobene volitve, da se ne bo vznemirjalo tujcev, ki prihajajo v Avstrijo.

Avstrijsko državno uradništvo bo na novo zapriseženo. Da zajezi val hitlerstva med državnimi uradniki vseh ministrstev, je vlada sestavila nov tekst prisege, na katerega bodo morali vsi avstrijski aktivni in vpokojeni državni nameščenci nanovo priseči. Istočasno bodo morali vsi aktivni državni nameščenci nositi v gumbnici poseben predpisan znak, da se bodo že na prvi pogled spoznali. Vsaka propaganda proti obstoječi državni vladi se bo kaznovala z odpustom. Kdor ne bi hotel priseči na novo besedilo prisege, se bo smatral, da se odpoveduje državnemu službi. Visokošolski profesorji, ki so povečini v taboru narodnih socialistov, so proti ponovni zaprisegi nekaj protestirali, a vlada jim je dala razumeti, da tudi pri njih ne bo delala nobenih izjem: ali prisežejo, ali pa gredo.

Avstrijci prično danes slaviti 250-letnico obleganja Dunaja po Turkih. Nekoliko prej, kakor bi se imela vršiti, se bo vršila proslava obletnice osvoboditve Dunaja od turškega obleganja. Turški car Sulejman je leta 1683 oblegal Dunaj, ki je bil že pred vdajo. V zadnjem hipu je prispel na pomoč poljski kralj Jan Sobieski, ki

je s svojim naglim napadom pregnal Turke. Nemške vojske takrat ni bilo na pomoč, brandenburški kurfurst se za Dunaj ni brigal. K tej proslavi pa nameravajo priti tudi nemški fašistični ministri in delati reklamo za priključitev Avstrije k Nemčiji. — Videli bomo, kaj jim bodo krščanski socialci odgovorili.

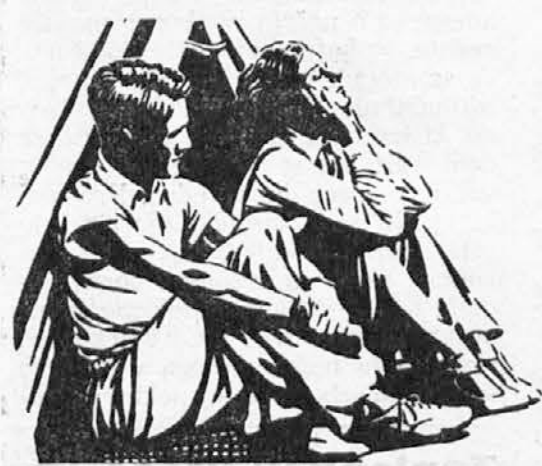
Gladovna stavka v dunajskih zaporih. V dunajskih zaporih je pričelo 75 komunistov z gladovno stavko. Istotako je pričelo z gladovno stavko 47 komunistov v St. Pöltski ječi. Komunisti se nahajajo v preiskovalnem zaporu, ne da bi vedeli, zakaj.

Na dunajski univerzi, zlasti v anatomschem institutu so nacionalistični študenti zopet vprizorili hajko na socialistične in židovske slušatelje in jih večje število resno ranili. Policija je aretirala 20 razgrajčev. Anatomski zavod je začasno zaprt.

Čehoslovaška vlada je prepovedala uvoz 334 inozemskih listov. V prvi vrsti vse nacionalne časopise iz Nemčije, iz Avstrije in večino časopisov iz Madžarske. Obenem tudi vse komunistične časopise iz inozemstva. Veliko število hitlerjevcev na nemškem Češkem so oblasti zdaj dne aretirale. Proti češkim fašistom iz Gajdove kompanije, ki so pred meseci vprizorili napad na neko vojašnico v Brnu, še vedno teče proces. Gajda se hoče izmazati in vali vso krivdo na Kobzineka. Kakor izgleda, niso v demokratični čehoslovaški republiki niti za nemški, niti za češki fašizem tla ugodna.

Brestovski proces kasiran. Poljski brestovski proces, v katerem je bilo težko obsojenih okoli 20 socialističnih politikov in drugih levičarjev, je vzklono kasacijsko sodišče najvišjega sodnega dvora razveljavilo in odredilo novo obravnavo pred apelacijskim sodiščem.

Tudi čehoslovaški pisatelji na hitlerjevskem indeksu. Na listi knjig, ki se imajo odstraniti iz nemških knjižnic, se nahajajo tudi v nemščini prevedena dela čeških pisateljev: Jaroslava Haška, Karla Vanška in Ivana Albrechta, kakor tudi čeških nemških pisateljev: Maksa Broda, E. E. Kische, F. C. Weisskopfa in drugih. Dela od nacionalističnega pisatelja E. G. Kolbenheyerja se pa »najtopleje priporočajo«.

Solnčite se

pod varstvom

NIVEA
KREME-OLJA.

Oboje pospešuje porjavenje kože in zmanjšuje nevarnost solnčarice. Zavidali Vas bodo za Vašo zdravo temno polt. Toda ne solnite se z mokrim telesom in natrije si vedno poprej kožo z Nivea-kremo ali Nivea-oljem. Nivea-krema in Nivea-olje sta nenadomestljiva in jih ni mogoče ponarejati, ker samo ta dva izdelka vsebujeta eucerit.
Krema: škatle Din 6— in Din 25—, tube Din 12— in Din 17—.

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

12. Potres.

V Krimu je bil pred nekaj leti potres, kakor se ga še gotovo mnogi spominjajo. Ali škoda se je pokazala očitno šele sedaj.

Razumljivo, da je bila oficijelna škoda takoj precejšena — dva milijona rubljev. Ali k temu skromnemu znesku treba, kakor se je sedaj pokazalo, priračunati še majhen, skromen znesek: približno sto rubljev.

Ravno tolika je bila škoda, ki jo je utrpel pošten človek, čevljar Snopkov.

Snopkov je bajtar. V Jalti je imel delavnico. Nobene delavnice, nego tako majhno kamnito kajžo.

In delal je s svojim prijateljem kot solastnik. Domačina nista bila. Pa sta delala čevlje ravno tako za domačine kakor za meščane letoviščarje.

In ni jima bilo slabo. Pozimi sta sicer morala temeljito gladovati, ali poleti sta imela dela preveč. Mnogokrat nista imela niti časa, da bi pogoltnila požirek. No, to bi bilo pretirano. Za požirek se vedno najde čas. Znabiti težje za kaj drugega...

Bilo je namreč tako. Namreč tik pred potresom, to se pravi, kakor se mi zdi, 11. septembra, je popil čevljar Ivan Jakovlevič Snopkov, ne da bi počakal delopusta, poldrugo steklenico žganjice.

In to tem bolje, ker je delo dokončal. In to tem bolje, ker je imel še dve steklenici pripravljene. Na kaj bi pravzaprav še čakal? Vzel je in pil. In to tem bolje, ker o prihajajočem potresu ni imel pojma.

Nato se je vrnil domov, legel na dvorišče in zaspal, ne da bi počakal na potres.

Ko se je napil, se je vlegel, kakor sem že povedal, na dvorišče. To je delal vedno. Pijan ni ljubil, da bi spal pod streho. Bilo mu je tam preveč soparno. Zaduho. Jasno nebo je hotel imeti nad seboj.

Spal je torej, sanjalo se mu je marsikaj zanimivega in istočasno je bil v Krimu znameniti potres. Hiše so se majale, zemlja se je tresla in bobnela, I. J. Snopkov pa je spal spanje pravičnega in ni maral ničesar vedeti.

Šele zgodaj zjutraj, nekako ob šestih, si je naš Snopkov drgnil oči. Vzdrnil se je pod svojo cipreso in ni mogel, razumljivo, spoznati svoje drage domačije. In to tem manj, ker je njegova ljubljena hišica takorekoč izginila. To se pravi, izginila ni, ali zidovje je razpadlo in ograja je bila vsa polomljena.

Snopkov si je drgnil oči in mislil:

»Za božjo voljo, kam me je pa zaneslo? Kaj sem mar, pijan, se zašel kam drugam? Zanimivo, kakšne stvari so tod okrog. Komu neki spadajo. Ne,« je mislil, »ni dobro, če se človek tako napije. Alkohol,« je mislil, »je resnično škodljiva pijača — ničesar se potem ne moreš več spomniti.«

In postalo mu je nekako tesno okrog srca. »Hoho,« je mislil, »kam sem neki zablodil? Sreča, da sem še zablodil v nekako dvorišče in ne enostavno na ulico. Tovorni avto bi me zmlal ali bi me kak pes obgrizel.«

Trebalo bo,« je mislil, »manje piti. Najboljše bi bilo s tem sploh prenehati...«

Od mnovega premišljevanja mu je postalo slabo. Da žalost omami, se je lotil še zadnje pol steklenice, ki jo je imel v žepu in jo je radi žalosti izpraznil.

In ko jo je Snopkov izpraznil, je postal zopet pijan in to tembolj, ker že dolgo ni nič jedel in mu je še od zadnje pijanosti bila glava slaba.

In tako je stopil na ulico.

Šel je tako po ulici in pijan, kakor je bil, ulice ni mogel spoznati. Posebno pa, ker je po potresu vedno mnogo ljudi hodilo po ulicah. Vse je bilo v skupinah, vse na ulicah, noben človek ni bil doma. In vsi so bili nekako drugačni, samo tako na pol oblečeni.

(Dalje prihodnjič.)

Centrum se je »izenačil«. Na zadnji konferenci katoliškega centra je dosedanji predsednik, prelat dr. Kaas odstopil in njegovo mesto je zavzel bivši državni kancler dr. Brüning. Nadalje se je centrum izrekel za podpiranje hitlerjevega režima v smislu »narodnega preporoda Nemčije«.

Rudarji v Posarju ostanejo zvesti. Na svojih zborovanjih so se rudarski sindikati v Posarju uprli »izenačenju« svobodnih sindikatov po vladi in so izrazili trdno voljo, da še nadalje vztrajajo pri svoji organizacijski svobodi.

Francoski socialisti proti Dollfusovi diktaturi. Avstrijski poslanik v Parizu, Schmidt, je bil sprejet v avdijenco pri Paulu Boncourju, ki mu je bral levite radi neiskrenosti avstrijske vlade v hirtenberški aferi. Istočasno se je Schmidt pritožil proti načinu pisanja glasila francoskih socialistov »Populaire«. »Populaire« je nato odgovoril, da francoski socialisti ne bodo prej nehali žigosati Dollfusove diktature, dokler ta ne bo vzpostavila zopet demokratičnega režima in se ne sporazume z avstrijskimi socialnimi demokrati. Tako dolgo tudi francoski socialisti ne bodo glasovali za nameravano francosko posojilo Avstriji.

Francija pripravlja posojilo Sovjetski Rusiji, in sicer v obliki dobav velikih količin materiala, ki bi jih Sovjetska Rusija odplačevala po zvišani obrestni meri in bi se z delom teh obresti krili tudi dolgovi bivše carske vlade.

Nemiri v Londonu. Delavska stranka je priredila v Hyde Parku velikanski shod, ki se ga je udeležilo 100.000 ljudi. Vodja stranke, Landsbury, je ostro napadel vlado in Macdonalda radi nameravanih reakcionarnih reform in je zagrozil z generalno stavko. Po shodu so se spopadli delavci s skupino fašistov in so jim raztrgali zastavo. Posredovalo je 12.000 policistov.

Ljubljana.

Teror nekaterih polirjev in predelavcev na Dukičevem bloku. Iz kroga delavstva, zaposlenega na tem bloku, izvemo tole: Prav svojevrsten teror izvajajo že dalj časa na tem bloku nad delavstvom polirji in nekateri predelavci. — Kakor znano, imajo polirji tudi nalogo sprejemati na delo delavce, nadzirati delo itd. — Povsod, posebno pa sedaj v težki delovni krizi se upošteva to, da se sprejema zaslužka potrebnega, zmožne brezposelne delavce (tudi vodstvo, ozir. gg. predstavniki firme žele tako, o čem smo prebrali), toda ti gg. polirji pa delajo po nekem prav svojevrstnem sistemu za hrbtno in gotovo proti želji vodstva firme. — Sprejemajo vedno najraje v delo gruntarje (tudi z 10 do 14 glav živine v hlevu) in druge kaj posedujoče; zmožne, brezposelne in potrebne pa odbijajo pri prošnjah za delo. — Dokazov imajo zadosti. — Oni že vedo, zakaj tako delajo in tudi mi. Pred kratkim je vendar delavcem postalo to preveč in so sami nastopili ter so v dveh slučajih na delo sprejela gruntarja, ki imata po 8 in 14 glav živine, spodili iz stavbišča, kar je prav na mestu, o čemer se je tudi intervenirajoči stražnik sam prepiral. Sedaj naenkrat so nam pa povedali, da so ustanovili svojo novo kuhinjo in da mora vsak delavec v tej kuhinji jesti, če ne, bo pa odpuščen. Ako se kdo čez hrano kaj pritoži, se mu pa reče: Jedel boš kar bomo dali, tu ne boste vi odločali, kaj boste jedli! — Vsak delavec ima svoje lastne potrebe; nekateri si prinesejo jed, malico itd. tudi od doma seboj; vsak ima pravico urediti si po svoje z lastnimi, težko prisluženimi dinarji, in odločno odklanjamo tak teror! — Prav vneto pri tem sodeluje neki mlad človek. Zapiše delavce kar s silo, češ, morate, če ne, greste proč. — Pravega vidnega dela nimajo, skake samo semintja in je že marsikogar spravil ob zaslužek. — Posvetili mu bomo posebno pažnjo. (Priče na razpolago.) — Vodstvo firme se prosi, da posveti tem razmeram malo več pozornosti, da ne bomo izročeni taki osebnim samovolji gotovih ljudi. — Povedali smo zaenkrat samo toliko in to. Če ne bo zaleglo, pa se oglašimo še nekoliko drugače.

Občni zbor ljubljanskih hišnih posestnikov. V sredo, dne 10. t. m., je bil v Ljubljani občni zbor društva hišnih posestnikov. Poročila in druge stvari kakor tudi volitev novega odbora je občni zbor mirno izvršil. Med raznoterostmi pa se je pojavila kritika zaradi postopanja predsednika Ivana Freliha. Končno je Frelih ob silni nervoznosti odložil predsedstvo, dasi je bil ponovno izvoljen. Šlo je za zaupnico županu in še nekatere stvari, o katerih je Frelih rekel, da so njegova privatna zadeva.

VII. (XIX.) delavski prosvetni večer

priredita »Svoboda« in »Zarja« v torek, 16. maja ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Ta večer bo v letošnji sezoni poslednji in bo po svoji pestrosti, lepoti in umetnosti na višini.

Sodeluje govorni zbor »Svobode«, dr. H. Tuma bo predaval o temi »Ljubezen«, del. godba »Zarja« zaigra tri nove delavske skladbe. Koncertna pevka Stefanija Vukova-Frankovska zapoje s spremljanjem radlosalonskega orkestra krasen Straussov valček z besedilom Mile Klopčiča »Pomladni glasovi« in arilo Violette iz I. dejanja Verdijeve opere Traviata. Kons. Roza Lubec igra na violino, pevski zbor »Sava« pa zapoje več pesmi. Večer bo torej lep in poslednji v tej sezoni. Sodrugi zato skrbite, da bo prišlo čim več delavcev in delavk na ta prosvetni večer. Vstopnina je nizka, toliko da se krijejo stroški. Sedeži po 3 in 2 Din, stojšča po 1 Din.

(Radi tehničnih ovir se je morala prireditve preložiti na gori navedeni dan.)

Žene in odprava plodu.

Resolucija ženskega zborovanja v Ljubljani.

Na zborovanju žen in deklet v Ljubljani, katero se je vršilo dne 7. t. m. in o čemer smo že obširneje poročali v zadnji številki našega lista, je sprejelo to-le

resolucijo:

A.

§ 171 k. z. naj se glasi:

(1) Noseča žena, ki sama odpravi svoj plod ali dopusti drugemu, da ji to stori, brez dovoljenja pristojne oblasti, se kaznuje z zaporom do enega leta.

(2) V posebno lahkih primerih sme sodišče omiliti kazen po svobodni oceni, nezakonsko mater pa, če je sama odpravila plod, tudi oprostiti vsake kazni.

(3) Odprava ploda ni kazniva, če noseča žena ne more plodu donositi, nadalje, če v nosečem stanju ali po otrokovem rojstvu ne bi mogla opravljati svojih pridobitnih ali gospodinskih poslov in bi bila s tem ogrožena eksistenca njenih živčih otrok, odnosno osebe, za katero je po zakonu dolžna skrbeti in ki ji je prav tako blizu, kakor otrok, čigar rojstvo pričakuje ali pa njena lastna eksistenca.

(4) Odprava ploda ni kazniva, če se ugotovi, da je oploditev povzročena vsled posilstva ali krvoskrunstva ali pa, da bo otrok telesno ali duševno težko obremenjen.

B.

Z ozirom na § 171 k. z. pozivlja se ministrstvo za narodno zdravje in socialno politiko, da izda pravilnik k zdravstvenemu zakonu o sestavi komisije pri vsaki zdravstveni občini, oziroma kjer je, pri javni bolnici in pri ekspoziturah OUZD, ki bo pristojna, da ugotovi nujno potrebo odprave telesnega plodu in izda dotično dovoljenje z razlogi. Komisijo sestavljajo zdravnik, evgenik, katerega nasvetuje zdravniška zbornica, jurist-sociolog, katerega nasvetuje pravna in filozofska fakulteta ter izprašana, izkušena zaščitna sestra. Komisija mora v vsakem slučaju zaslišati pristojno babico.

Maribor.

Podružnica »Merkur«, društvo trgovskih in privatnih nameščencev v Mariboru. »Sporočila« vsem svojim članom, da se vrši volitev delegata za 61. redno glavno skupščino v Zagrebu to nedeljo, dne 14. maja 1933 od 8. do 12. ure dopoldne v tukajšnjem društvenem lokalu, Koroščeva c. 8, pritičje, desno. — Dostop k volitvam imajo le člani s člansko izkaznico. Dolžnost vsakega člana je, da se sigurno udeležijo volitev.

Umesten protest proti dvojnemu zaslužkom. Na nedeljskem zborovanju narodnih železničarjev pri »Unionu« je bilo toliko zanimivosti, da bi lahko o njih napolnili najmanj par naših listov. Posebno zanimiva je bila tudi resolucija s tega shoda, na katerem je bil glavni govornik vodja teh železničarjev, g. Tumpej, o dvojnem zaslužku. V znani tiskovni pravdi g. Tumpeja se je namreč svoječasno ugotovilo pred sodiščem, da je g. Tumpej razven v železniški službi istočasno tudi v nadzorstvu Nabavljalne zadrage državnih železničarjev, kjer so mu tedaj honorar zvišali na mesečnih Din 1.500. — Železničarjem, ki so na nedeljskem shodu tega dvojnega zaslužkarja nosili na ramenih, je torej uprav častitati. Saj bi bil marsikdo med njimi vesel, če bi imel vsaj 10 Din mesečnega postranskega zaslužka. Mogoče pa so ti železničarji že srečni od tega, da lahko na svojih utrjenih ramenih nosijo g. Tumpeja, ki ni ravno lahek. Približno enako gledajo tudi druge nedeljske resolucije, h katerim je torej prireditelj prav od srca častitati, kakor tudi onim, ki so tem resolucijam ploskali.

Imeniten jugoslovanski jezik. Beograjski dnevniki »Vreme« je poročal dne 9. maja o vplomu v beograjsko Saborno cerkev. Poročevalec je zelo srečen, ker so vlomilci ukradli namesto zlatih in srebrnih predmetov samo: »blehane in mesingane ornamente i ramove.« Beograjski novinarji so lahko srečni, da nimajo mariborskih fašistov. Drugače bi jim mogoče napravili tudi tam mačjo muziko in kričali pred tiskarno »dol Svabla«. Tako pa smo zaenkrat osrečeni s pridevkom nemčurji samo mariborski marksisti, ki prirejajo lepe slovenske koncerte in v svojih listih ne pišemo o blehah in mesingastih ramovih.

Poslanec dr. Pivku so govorili »še premalo«. Medtem ko se nedeljskega nacionalističnega kričanja pri »Unionu« ni udeležil niti župan dr. Lipold, niti noben drug poslanec, je baje glasom »Večernika« pozdravil zborovanje tudi poslanec dr. Pivko in dejal, »da je bilo vse to, kar so povedali

LJUBLJANČANI

če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

V miru k svobodi.

V »Prager Presse« z dne 14. t. m. izvaja člankar nekaj misli o gorenjem vprašanju. Čehoslovski »Rdeči križ« je imel na veliki petek svoje slavnostno zborovanje. Člankar pravi, da se mora vsaka institucija, ki živi, gibati s svojimi novimi mislimi v dinamiki dogodkov oziroma razvoja. Parola letošnjega slavlja je bila »čistost nad vse in povsod! Več zaupanja in vzajemna pomoč!« To so gesla, ki jih slišimo vsak dan ter se nanašajo lahko na zunanost ali pa na moralno stran...

Medsebojna bojazen preveva duhove. Ne mislimo več na desetletja, marveč le na dneve. Kar je danes resnica, jutri ni več. Nevarna fluktuacija giblje socialno morje sveta, države se stresajo v svojih temeljih in ljudje grabe barikade ob mejah in carinske zidove med svoja prebivališča. V srcu Evrope, ki je za izgraditev svobode v več kot enem stoletju žrtvovala toliko navdušenja in toliko trpljenja, postaja ta misel najbolj zaničevani pojem in nov val beguncev se zliva preko mej držav. Varnost posameznikov in varnost držav kljub naporom najpametnejših glav Evrope ni zajamčena. Pred petnajstimi leti so državniki in filozofi reorganizirali svet v duhu pravice. Po petnajstih letih so že zopet države — in ne samo ena — v katerih se povečuje samo oblast in ki naj bi edini vladajoči faktor.

Svet kliče po zaupanju. Toda precej časa sme samo upati. Upati in si med seboj pomagati ter lajšati bedo, ki je nastala zaradi pomanjkanja zaupanja. Milijonska vojska nezaposlenih živi tam nekje pod površino pravega življenja in redko prodre solčni žarek v zakotje bede, sramotilne, z nikarkršnimi grehi povzročene, svet in nje ga voditelje sramoteča beda. Skoraj postajamo praznovorni in si jamemo domišljati, da nam določajo usodo elementarne sile. Pozabljam pri tem svojo lastno krivdo, da smo prepodili človečnost in naravni razum...

Misel zahodnih dežel, ki je tako bogata na inspirativnih silah, ki vodi človeštvo k blagostanju, mora biti: Misel nikdar zastarane svobode!

Zagorje ob Savi.

Dramska predstava. V nedeljo, dne 7. t. m., je vprizoril dramski odsek »Svobode« socialno dramo v 5 dejanjih »Rudeče rože«. Drama sama na sebi je jako globoko in temeljito zasnovana na sodobnem življenju delavskega razreda in njegovih bojeh za vsakdanji kruh. Igrana je bila razmeroma dobro. Videlo se je, da so se hoteli igralci vživeti v njo. Če vzamemo, da je bilo nekaj igralcev prvič na odru in pa da tudi režija v gotovih prizorih ni bila popolna, potem se lahko o igralcih pohvalno izrazimo. Udeležba je bila povoljna. Vendar bi bila še lahko večja, če bi bilo več razumevanja med našimi rudarji za takšne kulturne prireditve. Res je, da je vsepovsod kriza. Vendar mnogo jih je še, ki bi 3 do 5 dinarjev vstopnine še prenesli.

Jesenice.

Krivica. Nek mojster je vrgel svojega pomočnika brez štirinajst-dnevne odpovedi na cesto. Pomočnik je mojstra tožil, pozneje pa, ker ni bil o vsem poučen, je svojo tožbo umaknil. Mojster je nato od pomočnika izterjal sodne stroške potom rubeža in mu je zaplenil težko prisluženo obleko. V tem težkem položaju so se dobri ljudje usmili pomočnika in mu pomagali. — To je slika krščanske ljubezni do bližnjega. Mojster, kot dober katoličan, je lahko ponosen na svoje ravnanje. Menda pa se še ne zaveda, da živi

govorniki, še veliko premalo«. Cesar je bilo g. poslancu premalo, poročevalec ni povedal. Baje pa je poslanec dostavil, da je potrebno tudi med mariborskimi nacionalisti — čiščenje. Koga je s tem mislil, tudi ni povedano. Za g. Pivkom je čital 15 točk resolucije gospod Bajt. Menda pa ja ni dr. Pivko mislil g. Bajta, ki je bil dolga leta goreč govornik marksistov.

Kupujte vstopnice v predprodaji za sportno slavlje Svobode v Mariboru.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Celje.

Pod vlak je skočil v nedeljo zvečer ob 11. uri 19 letni krojaški pomočnik Stefan Cokan. Še živega so našli in ga prepeljali v bolnico, kjer je radi dobljenih poškodb na glavi umrl. Cokan je bil simpatičen fant. Ravno pred nekaj meseci se je bil izučil krojaške obrti in je pred tem svojim usodnim korakom delal v Celju kot pomočnik. Kot tak je bil pač delavec, kakršni so vsi mladi pomočniki takoj, ko se »izučijo« svoje obrti. Živel je v težkih socialnih razmerah, katere so tudi krive tega njegovega dejanja. Meščanski časopisi kvitirajo to nesrečo z znano frazo »vzrok samomora ni znan«. Ako bi bil kak ljubzenski roman, bi se pač pisalo na dolgo in široko. Mi bomo še najbrž izvedeli kako je on sam v pismih, katera je imel pri sebi, poročal o tej svoji odločitvi ter bomo to objavili.

Sport v Celju. SK Olimp je s svojo rezervno, v kateri sta bila tudi 2 igralca prvega moštva, v lepi nogometni tekmi porazil kombinirano moštvo SK Celja. (Pred nekaj dnevi se je ta klub imenoval še SSK Celje, kar pomeni Slovenski sportni klub. Zakaj so en S brisali, nam ni bilo oficijelno sporočeno.) Našem prijatelju, spotnemu poročevalcu »Nove Dobe«, se je menda nekaj zgodilo, da ni ničesar poročal o tej tekmi. Starih, nanovo zasijalih zvezd je pač manjkalo, nove pa niso prišle do veljave, čeprav je bil dan teman. Bravura mutantur!

v našem revirju izključno le od ubogih delavcev, ker bi sicer s pomočnikom ne postopal tako kot je postopal. — On.

Ribnica na Pohorju.

Zopet odpovedi v kamnolomu g. Lenarčiča. Industrialec in graščak kamnoloma v Josipdolu, ing. g. Milan Lenarčič, je delavstvu zopet odpovedal službo. Gotovo se bo zopet ponovila stara pesem. Po odpovedi bodo sprejeti le izvoljenci in pa pri nižjih mezdah. G. Lenarčič je že dostikrat odpovedal in zopet sprejemal, a če bo to storil tudi tisoč in tisočkrat, končno se bo moral le prepričati, da z obubožanjem delavstva ne bo odpravil njegove razredne zavesti in tudi ne delavskih organizacij. Proti delavskim organizacijam so se borili že drugačni magnati, pa so se končno morali prepričati, da so nosili vodo v morje. Dajte delavstvu toliko, da bo sito in dostojno oblečeno, pa bo mir in najlepša harmonija med delojemalci in delodajalci, drugače pa ne bo pomagalo nobeno odpuščanje organiziranih.

Brezno ob Dravi.

Večno trpljenje naših kamnosekov. — V časih, ko se udinjava »narodno delavstvo« po Mariboru raznim dobro plačanim voditeljem za kričanje po ulicah proti marksističnemu delavstvu, pa prenaša slovensko delavstvo ravno po podjetjih takozvanih narodno zavednih slovenskih industrijev pravo mučeniško življenje. Malokje postopajo na ta način z delavstvom, kakor po naših kamnolomih. Odpusti, znižavanje mezd, zapiranje obratov in čez nekaj časa zopetno sprejemanje ob znižanih mezdah, so na dnevnem redu. Sedaj je n. pr. nekaj tednov stal kamnolom zagrebškega podjetnika »Res & drug«, imenovan tudi »Granitolom«, kojega sodružabnik je železniški uradnik, seve nacionalist, g. Zapečnik iz Brezna ob Dravi. V ponedeljek so v tem granitolomu zopet začeli z delom in zaposlujejo okrog 30 ljudi. Sprejeti pa so večinoma neorganizirane delavce in niso sprejeti niti zaupniki. Plače so od zadnjega dela strašno znižane, tako da zaslužijo pri tem najtežjem delu kamnoseki komaj okrog Din 25.— dnevno. Kam bo to peljalo? Tako lahko postopa podjetje z delavci le radi tega, ker se niso vsi v organizaciji. Kdaj bodo že končno vsi spregledali? Delavske zaupnike pa obveščamo, da jih podjetje mora sprejeti v delo, če obratuje. V nasprotnem slučaju lahko podjetnike tožijo na plačilo mezd do konca leta, dokler traja njihov zaupniški mandat. V tem oziru imamo že čisto jasne sodbe najvišjega sodišča. Oni, ki niso bili sprejeti, pa lahko tudi primejo podjetnika za plačilo 50% povška za nadure pri delu, ki se ni preko treh let staro. Če podjetnik tako postopa z Vami, imate tudi Vi pravico zahtevati vsaj to, kar Vam garantira zakon jugoslovanske države. — Ja, tako je z narodnostjo pri besedah in v dejanjih. To si naj dobro prečitajo mariborski »narodni« delavci, ki so minulo nedeljo kričali po ulicah.

Listnica uredništva.

Čezurno delo na Fali. Falska elektrarna je v smislu zakona o zaščiti delavcev industrijskega podjetja. Vsled tega mora podjetje plačevati vsako nad 8urno delo kot nadurno s 50 odstotnim povškom. Elektrarna ne more delati nobene izjeme pri delavcih, ki so morda zaposleni pri planiranju nasipov, ker tudi to spada v obrat elektrarne. Določila zakona o zaščiti delavcev bi ne bila uporabna samo za onega delavca, ki bi bil morda stalno zaposlen na njivah elektrarne. Tedaj bi bilo to res poljedelsko delo. Ako pa bi falska elektrarna zaposlovala morebiti izjemoma svoje pomožne delavce tuintam tudi na kaki svoji njivi ali vrtovih, bi morala tudi za to delo plačati svojim pomožnim delavcem nadurno delo z zakonitim 50 odstotnim povškom. Ako Vam torej elektrarna ne plačuje na ta način zahtevanega dela, Vas štiti § 10 zakona o zaščiti delavcev in lahko elektrarno tudi tožite, če ne bi hotela prostovoljno plačati tega, kar Vam po zakonu gre. — Če bo delavstvo zavedno in 100% organizirano ter čitalo svoje delavske časopise, se takšno kršenje temeljnih pravic delavstva ne bo moglo ponavljati. Izvajajte torej posledice, stopajte v delavske strokovne organizacije do zadnjega moža in naročujte »Delavsko Politiko«, ki Vas stalno poučuje o takšnih zakonih, ki štiti delavstvo.

Širite naš list!

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 6% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 400.—, vpisnina Din 10.—.

NAČELSTVO.

Književnost.

Filip Uratnik — Pogledi na družabno in gospodarsko strukturo Slovenije — založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. — S to knjigo je pisec brez dvoma poklonil javnosti delo velikega pomena. Vsi oni, ki se bavijo z aktualnimi problemi, so gotovo pogrešali potrebne podatke in zbirke momentov, ki so silne važnosti za pravilno presojanje našega gospodarskega in socialnega položaja in ki so predpogoj za usmeritev našega socialnega in gospodarskega udejstvovanja ter določitev gospodarskega in kulturnega programa za slovensko področje. Pisec je s to knjigo mnogo pripomogel, da se aktualni problemi jasneje vidijo in začetni smer, po kateri mora iti prizadevanje javnosti. — Priporočamo knjigo vsem onim, ki se bavijo z gospodarskimi in socialnimi problemi.

Ivan Vuk: »V znamenju Halleyeve repatice — Iz najdenih zapisov vojnega ujetnika«, je naslov knjižice, ki je izšla te dni v založbi konzorcija lista »Delavec« v Ljubljani. V tej knjižici nam je znani naš delavski pisatelj Ivan Vuk podal pretresljivo sliko iz dni svetovne vojne kakor jih je sam doživel. Pri čitanju ga spremljamo na maršu v Galicijo leta 1914, doživljamo strahote prvih spopadov z Rusi, vse tegobe ranjenca, ki zapade ujetništvu, na dolgotrajnem lečenju v vojnih bolnicah, kjer se mu odkrivajo vrline slovanske duše. Sledimo mu v Turkestan, v ujetniška taborišča, kjer neusmiljeno mori kolera, ki nazadnje tudi njemu samemu ne prizaneša. Vse to je napisano v močnem sugestivnem jeziku; le tuintam bi mogoče lahko odpadla prečesta vizionarnost. Knjižico bodo gotovo mnogi z zanimanjem in pridom prečitali, zlasti, ker te vrste literature v slovenskem jeziku sploh nimamo (izvzemši Godinovo »Štiri leta v ruskem vojnem ujetništvu«), zato jo toplo priporočamo vsem delavcem. Naroča se pri upravi lista »Delavec« v Ljubljani. Tiskala jo je zelo lično Pavličkova tiskarna v Kočevju, naš znani ilustrator Ljubivoj Ravnihar pa jo je okrasil z več posrečenimi risbami.

Razno.

Živio! Ko je bil uprizorjen v nedeljo, dne 30. aprila t. l. v Ljubljani oni izpodnebni napad tujega letala, je na Kongresnem trgu zbrana šolska mladina klicala, ko se je bližalo tuje, smrt prinašajoče letalo, gromko in navdušeno »Živio, živio, živio!« Menda si je tedaj marsikdo rajši mislil: »Gorje nam! Gorje!« Pa to je bila le epizoda in usodna zamenjava...

Zadnjo popotnico socialistični internacionali in svetovnemu marksizmu je dal »Slovenec« v svojem uvodniku v četrtek, dne 4. t. m. Za »Slovenec« neprijateljski nekrolog, ki ne pozna niti krščanskega načela »De mortuis nil nisi bene« (O mrtvih samo dobro) se prav lepo zahvaljujemo in si mislimo: Kogar so živvega proglasili za mrtvega, živi dolgo! In mi bomo živeli in uspevali, če bo to »Slovenec« prav ali ne.

Krščanski socialci razpuščajo socialistične shode. Dne 9. t. m. je imel v Weiglvi Dreherjevi dvorani na Dunaju poslanec s. dr. Bauer člansko zborovanje socialno - demokratične stranke. Govoril je pred zvočniki, ker je bil obisk ogromen, da se je govor slišal tudi po vrtu. Vladni zastopnik pa je izjavil, da je to javni shod ter ga razpustil.

Kaj je enakopravnost. Če govorimo o enakopravnosti, mislimo kot sebičneži, na enakopravnost ljudi. Ta enakopravnost je lahko duhovna ali pa socialna. Popolna enakopravnost bi se morala nanašati na oba pojma. Zakaj, dokler se ne nanaša na oba pojma, ni enakopravnost. V človeški družbi so bili prvotno privilegiji v rodbini, ki so še danes več ali manj v veljavi, potem so prišli gospodarsko-fevdalni in danes so gospodarsko-kapitalistični. Privilegiji imajo to

slabost, da odrekajo sočloveku duhovne, to je kulturne in gospodarske pravice, ker mu odrekajo pravico soodločevanja in niti ne skrbje za socialni obstanek z enako brigo. Zato danes o enakopravnosti ne moremo govoriti.

Položaj židov v Nemčiji. Gospa Thompson, soproga ameriškega pisatelja in imejtelja Noblove nagrade, Sinclairja Levisa, se je lotila raziskavanja tega vprašanja, katerega rezultat je objavila v »Jewish Bulletin«. Po njenih informacijah iz zanesljivih virov je bilo v samem Berlinu 370 slučajev trpinčenja židov, a še veliko hujši slučajji so se dogajali na Saškem, v Šleziji in v Palatinu, tako da se mirne vesti lahko trdi, da je ugotovljenih v Nemčiji v zadnjih dveh mesecih več tisoč slučajev mučenja židov.

Hitler je zaprl essenskega kaplana Klinkhammerja. Kaplan Klinkhammer v Essenu je slovit pridigar. Pred štirinajstimi dnevi so ga pa vtaknili v koncentracijsko taborišče, ker je zahteval, da mora Hitler, če že vtika »bogokletnike« v koncentracijska taborišča, internirati tudi bogokletnika Rosenberga in Ludendorffa v njih.

Scheidemann trpi pomanjkanje. Bivši nemški državni kancler Scheidemann, socialni demokrat, je zapadel bedi, ker mu ni nova vlada priznala nobene pokojnine. Scheidemann je izučen tiskar, vendar ne dobi nikjer dela. Dobiva samo 1.60 marke brezposelne podpore.

Fašistično kulturno delo. V Berlinu imajo okoli 700 knjižnic za izposojanje knjig. Knjižnice so morale oddati vse knjige, ki so bile na fašistični črni listi. Naložili so te knjige na 22 tovornih voz in jih v izprevodu vozili med petjem in zastavami po mestu. V sredo bodo te knjige požgali na Opernem trgu. — Ali ni to pravi srednji vek?

„Svoboda“ znanosti.

Dogodki v Nemčiji napovedujejo povratek v — barbarstvo. Nekaj sto vseučilišnih profesorjev so fašisti pognali ali vpokojili ter zasedajo vseučilišna mesta z — diletanti. Znanost, veda, žal, ni v nobeni državi popolnoma svobodna, dasi bi morala biti. Nemški fašisti pa gredo še dalje. Trdijo namreč, veda v splošnih vprašanjih ni veda, ter da jo je treba popolnoma zatreti. V ta namen so že pričeli čistiti.

Nova nemška kultura je torej zločin nad človeškim rodom.

Ustanovitev podružnice I. delavskega kolesarskega društva v Litiji.

I. delavsko kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino »podružnica Litija« priredi v nedeljo, dne 14. maja 1933 ustanovno proslavo, združeno z veliko kolesarsko dirko. — Spored:

Ob 5. uri zjutraj budnica, ob pol 9. uri sprejem kolesarjev zunanjih podružnic in gostov na kolodvoru, ob 9. uri sprejem udeležencev proslave z godbo na čelu v Smartno in nazaj, ob 11. uri promenadni koncert godbe na fanfare iz Maribora na trgu v Litiji. Med koncertom bodo člani podružnic Zagorje in iz Pobrežja pri Mariboru izvajali umetniške in skupinske vožnje ter vožnje na enem kolesu. Ob 12. uri skupen obed v društvenem lokalu. Ob pol 14. uri kolesarska dirka na progi Litija—Temenica—Litija. Start in cilj bo na trgu v Litiji. Prijave za dirko sprejema podružniško vodstvo v Litiji.

Po dirki se bo vršila v notranjih in vrtih prostorih sportnega tovariša Lap-a prosta zabava s plesom, pri kateri sodeluje centralna društvena godba na fanfare iz Maribora in tamburaški zbor podružnice iz Zagorja.

Te proslave se udeleži centrala iz Maribora, podružnica Studenci in Pobrežje korporativno. Avto se odpelje iz Maribora v nedeljo, dne 14. maja ob pol 4. uri zjutraj od Kralja Petra trga. Gostje in prijatelji našega društva dobrodošli!

